

Otevřenost a odemčenost

Patočka asi jako první uvedl do české filosofické terminologie tato dvě slova, odemčenost (jako „možnost získat aktivně pravdu o jsoucnu“) a otevřenost jako další, rozhodující krok (zájmu) směrem ke skutečnosti pravdy (srv. 6006, str. 160 a kolem). Aniž bychom ztráceli čas formulováním kritické distance od pojetí pravdy jako „otevření jsoucna v jeho bytí“, přijímáme myšlenku dvojí fáze přístupu k myšlence (a jejímu vyslovení). Možná, že by to bylo možno reinterpretovat asi takto: první fáze porozumění se týká správného přečtení, tj. co nejpřesnějšího rozpoznání „myšleného“ na základě předloženého textu; ale toto správné přečtení ještě není opravdovým porozuměním, pokud není „zavedeno“ pod platnost toho, co je v dané souvislosti „tím pravým“ (tj. co je „pravdou“ do určité situace, do určitého situačního kontextu). V mé ještě dál pokračující interpretaci by to vedlo k následujícímu pojetí: nenechat se svést jazykem, tradicí, zvyklostmi, svědectvími druhých lidí atd., ale vidět, slyšet atd. vše co nejvíc tak, jak se to samo ukazuje, tj. jak se to „vskutku“ vnějšímu pozorovateli „dává“, znamená být otevřen „věcem, jak jsou“. Ale to nikdy není vše, celá skutečnost ani jednotlivé skutečnosti vcelku. Krom této odemčenosti, která nezkrsluje, nefalšuje, nekamufluje předmětnou stránku věcí a světa, je nezbytný další krok, který není nikterak odvoditelný z oné „odemčenosti“ ani na ni převoditelný, z ní vysvětlitelný či objasnitelný. A tímto dalším krokem je „otevřenost“, a to jednak otevřenost vůči světu vcelku, jakož i vůči „pravým skutečnostem“ (pravým jsoucnům) vcelku, jednak otevřenost nejen vůči nepředmětné stránce skutečnosti resp. jednotlivých skutečností, ale vůči nepředmětnosti samé, vůči „ryzí“, „čisté“ nepředmětnosti.

(Písek, 150220-1.)